

2019-11-01

## **Remissvar: Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor**

Malmö mot Diskriminering (MmD), som har beretts tillfälle att yttra sig över departementsskrivelsen *Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor* vill utifrån sitt verksamhetsområde lämna följande synpunkter.

### **1. Malmö mot diskriminerings utgångspunkt**

MmD verkar som antidiskrimineringsbyrå och har ett upptagningsområde som täcker 18 kommuner i Skåne. Vårt uppdrag är att ge rådgivning och stöd till enskilda som utsätts för diskriminering samt att utbilda, opinionsbilda och sprida kunskap om diskrimineringslagstiftningen, antidiskriminering och mänskliga rättigheter. Dessutom ger vi processtöd till organisationers aktiva åtgärdsarbete.

I vårt arbete möter vi ofta enskilda personer från den romska gruppen som utsatts för diskriminering och/eller som lever under förhållanden orsakade av strukturell diskriminering. Vi har ett nära samarbete med Romskt informations- och kunskapscenter (RIKC) i Malmö vilket har gett oss unika möjligheter att få kunskap, stöd och utbyte i frågor som rör den romska gruppen. Utifrån vårt arbete med enskilda personer som utsatts för diskriminering utgör RIKC verksamhet ett avgörande stöd och vi uppfattar även att vi har kunnat stödja RIKC arbete utifrån våra kunskaper om diskrimineringslagstiftningen.

Vår ställning som fristående lokal aktör i arbetet med diskriminering och den fördel vi har att vara verksamma i en kommun där det finns en tydlig satsning för att arbeta kring den romska gruppens utsatthet är utgångspunkt för de synpunkter vi lämnar i det följande.

## 2. Disposition

Vi har valt att endast kommentera de delar i skrivelsen där vi anser att vi har kunskap och insyn som kan vara värdefull för den fortsatta utredningen av frågan. Vi kommer därför att lämna synpunkter på följande förslag i skrivelsen: 4.2, 4.3, 4.6, 4.9 och 4.10.

## 3. En myndighet för romska frågor ska inrättas (4.2)

MmD tillstyrker förslaget att ett nationellt center för romska frågor i form av en statlig förvaltningsmyndighet ska inrättas.

Vi ser det som viktigt att det finns en statlig aktör med ett tydligt uppdrag i den romska frågan. Det är angeläget att ansvaret läggs på statlig nivå eftersom det i dag finns stora utmaningar för arbetet med mänskliga rättigheter, antidiskriminering, antirasism och antiziganism i flertalet svenska kommuner.

## 4. Romskt inflytande och delaktighet säkerställs (4.3)

MmD tillstyrker förslaget att Myndigheten för romska frågor ska driva verksamheten i nära kontakt med den nationella minoriteten romer.

MmD ser det som avgörande för ett verkningsfullt arbete för den tilltänkta myndigheten att arbetet tar utgångspunkt i de problemformuleringar och åtgärdsförslag som gruppen själva framför. För att kunna göra detta krävs det att myndigheten aktivt arbetar för att få lokal förankring och når ut geografiskt över hela landet.

MmD ser det som oroande att det i denna del av skrivelsen endast har tagits upp kontaktytor som är kopplade till kommuner och föreningslivet. Det arbete som görs på RIKC i Malmö är unikt för Sverige och det är givetvis glädjande att även Göteborg har ett pågående arbete för att bygga upp en liknande verksamhet. Men dessa båda verksamheter är inte representativa för hur det ser ut i Sveriges kommuner. Det vi ser är att allt fler kommuner backar från att aktivt engagera sig i frågor som rör minoritetsgruppers utsatthet och att arbetet för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter inte prioriteras. Att förvänta sig att det skulle vara möjligt att nå lokal förankring via kommunernas arbete i dessa frågor ser vi därför som snudd på naivt och inte förankrat i hur det faktiskt ser ut i majoriteten av de svenska kommunerna idag. Vi ser även att det lokala

samhällsklimatet påverkar förutsättningarna för föreningslivet och organisering för minoritetsgrupper.

MmD skulle därför vilja uppmana till att man i den fortsatta utredningen av frågan närmare undersöker hur den tilltänkta myndigheten på egen hand och mer aktivt kan skapa kontaktytor med den romska gruppen då vi tror att detta är nödvändig för att få lokal förankring.

## 5. Vårdmyndighet (4.6)

MmD har inte tillräcklig insyn för att uttala sig om vilken myndighet som skulle vara lämplig att utse såsom vårdmyndighet. Det vi önskar framföra under denna punkt är att vi ser det som viktigt att Myndigheten för romska frågor inte blir bakbunden eller förhindrad i sitt arbete och sina strategiska ställningstaganden av vårdmyndigheten.

MmD:s uppfattning är att DO skulle kunna vara lämplig som vårdmyndighet utifrån den kompetens och de kunskaper som finns på myndigheten - men vi uppfattar samtidigt att den utveckling som skett av DO:s verksamhet under de senaste åren har lett till en uttalad misstro från den romska gruppen. Vi möter flertalet personer i vår verksamhet som, ofta flera gånger, har vänt sig till DO för att få hjälp när de utsatts för diskriminering och som upplevt att de inte fått något som helst stöd. Det sätt som DO verkar idag, där man endast utreder ett fåtal ärenden, leder till att personer som utsatts för diskriminering står helt utan stöd eller möjlighet att få upprättelse när diskriminering har skett.

MmD ser det därför som en förutsättning för att DO skulle kunna fungera som vårdmyndighet att DO:s verksamhet förändrades till att i högre grad vara en aktör som verkar för att enskilda personer som utsatts för diskriminering ska kunna få upprättelse.

## 6. Initiera, främja och stödja åtgärder för att öka egenmakt och inflytande (4.9)

MmD ser i och för sig positivt på det som tas upp i 4.9.1 och 4.9.2 kring myndighetens arbete att stärka kvinnors samt barn och ungas egenmakt och inflytande samt att myndigheten ska bidra till den fortsatta utvecklingen av det romska civilsamhället. Samtidigt ser vi en risk i att det i skrivelsen framstår som en förutsättning för samarbete och inflytande att gruppen ska organisera sig på ett visst sätt.

MmD ser det som viktigt att en myndighet som ska värna en minoritetsgrupps frågor inte genom sitt förhållningssätt eller sina insatser tvingar in gruppen i ett

visst arbetssätt eller struktur. Myndigheten ska givetvis samarbeta med och stödja de ideella föreningar som finns och som bildas inom gruppen men det är samtidigt viktigt att myndigheten även skapar kontaktvägar och möjlighet till inflytande för dem som väljer att organisera sig på andra sätt. Vi tror även att en sådan öppenhet är av avgörande betydelse för att myndigheten på ett effektivt sätt ska kunna nå barn och unga samt kvinnor och kunna ge dessa faktiskt inflytande.

Vi vill i detta sammanhang understryka vikten av att finansieringen av myndigheten och dess arbete inte tas från befintliga satsningar och verksamheter för den romska gruppen – samt vikten av att detta är tydligt och transparent. Detta då vi vet att det finns oro för att inrättandet av en ny myndighet innebär att andra satsningar får mindre finansiering.

## 7. Antiziganism – rasism riktad mot romer – kränkningar och diskriminering (4.10)

MmD tillstyrker i och för sig de förslag som tas upp i 4.10.1, 4.10.2 och 4.10.3. Men vi uppfattar att dessa förslag och det resonemang som tas upp i skrivelsen är alldeles för grunt och saknar den konkretisering som är nödvändig för att den tilltänkta myndigheten ska bli en verkningsfull aktör.

En av slutsatserna som Kommissionen mot antiziganism kom fram till i sitt betänkande, och som även tas upp i skrivelsen var, ”att brist på reaktion på händelser av antiziganism bidrar till att legitimera antiziganistiska förhållningssätt och försvårar förändringsarbete.” Denna slutsats hade MmD velat se låg till grund för den tilltänkta myndighetens arbete.

I Sverige har vi en relativt genomarbetad och heltäckande lagstiftning när det kommer till frågor som gäller diskriminering, kränkningar och hatbrott kopplade till rasism och antiziganism. Däremot har vi en obefintlig struktur för att denna lagstiftning ska få genomslag och det saknas uppföljning kring hur och på vilket sätt lagstiftningen ska omsättas i praktiken. *Denna situation* slår hårt mot alla som utsätts men det slår allra hårdast mot de grupper som står utanför majoritetssamhället och resurssvaga grupper.

MmD hade önskat att den utredning som gjorts i denna del tog utgångspunkt i detta. Vi hade velat se att den tilltänkta myndigheten inte enbart ges en kartläggande och kunskapsspridande funktion utan även ett uppdrag att arbeta för att motverka ”bristen på reaktion”. Det kommer inte att hjälpa den romska gruppen att få kunskaper om sina rättigheter om de inte samtidigt ges stöd att faktiskt få tillgång till dessa. Att ansvarsbärare får kunskap om gruppens

utsatthet och förutsättningar leder inte heller per automatik till att diskriminering, kränkningar, rasism och antiziganism upphör. Det krävs mer än så.

Genom det tredje kapitlet i diskrimineringslagen har riksdag och regering konstaterat att det förekommer strukturell diskriminering i Sverige, bland annat etnisk. Här ges också den modell som det offentliga såväl som arbetsgivare och utbildningsanordnare ska arbeta med för att undanröja risker för diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter. Den tilltänkta myndigheten bör rimligtvis utgå från denna modell i arbetet mot diskriminering mot romer – och vara ett stöd för ansvarsbärare i detta arbete. *Detta genom att arbeta fram metoder, ta fram och samla forskning på vilka insatser som faktiskt leder till minskad utsatthet och diskriminering – och utifrån detta stärka det aktiva åtgärdsarbetet runt om i landet.*

För Malmö mot Diskriminering  
Dag som ovan

Tinahåkan Jönsson  
Ordförande

Johan Ekblad  
Verksamhetschef  
Tel. 0702 – 30 44 95  
E-post: johan.ekblad@malmomotdiskriminering.se